

IDIL • LI

una proposta d'ÚLTIMA

Paraules clau: EESPAI PÚBLIC, MÓN VEGETAL, ECOLOGISME, FICCIONS UTÒPIQUES, ECOFEMINISME, ANTICOLONIALISME, ECOSISTEMES, LEGALITAT, RECONeixEMENT DE DRETS.

"We simply can no longer stand for the modern divide of nonhuman and human, nature and culture, and we can no longer up-hold the division of labour where 'nature' is left to science and 'culture' to the humanities."

CECILIA ASBERG AND ROISI BRAIDOTTI

INTRODUCCIÓ

Un territori és un espai de relació amb altres éssers vius. Per això, **pensar l'espai públic implica pensar com ens relacionem amb altres formes de vida que l'habiten**. El nostre marc actual de pensament, però, estableix una separació entre l'ésser humà i la natura, i una jerarquia entre espècies. **Podem trencar amb aquest marc mental a l'hora d'imaginar l'espai públic?**

Per tal de transformar la nostra mirada i explorar noves formes de relació, proposem un acte radical: **considerar totes les espècies vegetals com a persones jurídiques**. Com seria l'espai públic si els arbres i les plantes tinguessin protecció legal? Els carrers s'omplirien de verd? Desviaríem carreteres o edificis per no haver de talar arbres? Es consideraria delictes deixar plantes abandonades en un contenidor? No es tracta d'una mera especulació. Al llarg de la història hem anat ampliant progressivament les entitats susceptibles de reconeixement legal i, durant els últims anys, s'ha dotat de personalitat jurídica a diversos ecosistemes arreu del món.

La legalitat no deixa de ser una ficció, però una ficció que ens afecta directament, com ens afecta que, al carrer, les empreses tinguin drets que xoquen amb els de les persones (per exemple, és il·legal dormir en una entitat bancària o recollir menjar d'un contenidor). La qüestió clau, és la següent: **crear noves ficcions legals pot ajudar-nos a transformar les nostres relacions, la nostra forma de percebre i viure l'espai públic?**

TEMA DE RECERCA

L'espai públic com a exploració de noves formes de relació amb el món vegetal

Al voltant de l'any 280 aC, el poeta grec Teòcrit va inaugurar el **gènere literari dels idil·lis**. Teòcrit havia deixat la seva terra natal (Sicília) per instal·lar-se a la ciutat d'Alexandria (Egipte). És a través d'aquest desplaçament, com va fundar en la literatura **un sentiment de nostàlgia cap a la naturalesa** que no només ha tingut una influència sobre formes artístiques posteriors (la literatura bucòlica, així com el romanticisme), sinó que és part del pòsit cultural de la societat actual.

A la poesia de Teòcrit, **la ciutat i el camp apareixen per primera vegada com a aspectes complementaris**. En l'actualitat, reproduïm aquesta visió nostàlgica vers la natura, com a espai extern d'oci on persones urbanitzades van a "desconnectar" o "recarregar piles". L'ús d'aquests termes connota que **sovint ens sentim més identificats amb la nostra pròpia tecnologia que amb la resta d'organismes vius**, que no reconeixem directament com a "altres" amb qui relacionar-nos, si no que confonem amb el paisatge, com una mena de tapís inanimat.

L'actual context d'emergència climàtica torna necessari un canvi social a l'hora de percebre els ecosistemes (inclosos els urbans) com a organismes vius. Però, com fer-ho? **Podem canviar en la pràctica les formes de relacionar-nos amb el món vegetal?** Pensem que, generant una ficció clara, com és un nou marc legal, sí és possible, i per això ho volem investigar.

OBJECTIUS

Generals

1. DEIXAR DE SER EL CENTRE DE L'ESPAI PÚBLIC

La crisi climàtica no només és una crisi política, econòmica i social. Si el reconeixement d'aquesta crisi no s'està traduint en una resposta col·lectiva eficaç és perquè **la crisi climàtica és també una crisi de narrativa**. El conflicte que afrontem és tan complex que no és possible imaginar una resolució de la mà d'una figura heroica, com en les pel·lícules en les quals un senyor americà evita que un meteorit impacti contra la terra. Aquesta crisi de narrativa, però, és també una oportunitat per desplaçar l'antropocentrisme imperant en les creacions artístiques. El carrer, l'arquitectura del qual està dissenyada per afavorir l'ésser humà, ens sembla l'espai de fricció i conflicte idoni on experimentar amb noves ficcions i nous formats narratius. Per això, com a primer objectiu ens proposem **explorar nous punts de vista i imaginar contextos on els humans no es situen en el centre del relat**.

2. AMPLIAR EL CONCEPTE DE CIUTADANIA

La ciutadania és un concepte que es modifica a partir de l'acció social. En els últims anys, s'ha lluitat per ampliar els drets d'infants, dones, comunitats LTBIQ+, minories ètniques i religioses, persones amb discapacitats i animals no-humans. L'any 2022, amb la Ley de Protección Animal, a Espanya s'ha reconegut per primera vegada a gossos i gats com a "éssers vius dotats de sensibilitat". Recentment, també s'ha aprovat el reconeixement del Mar Menor com a primer ecosistema d'Europa amb personalitat jurídica. El reconeixement dels drets d'empreses i organitzacions té tres cents anys d'història, el dels ecosistemes, menys d'una dècada. Amb aquest objectiu, volem **contribuir a una noció de ciutadania que inclogui el reconeixement d'altres éssers vius que cohabitin el territori**.

3. HIBRIDAR ARTS I CIÈNCIES

Les ciències estan diagnosticant amb detall allò que està succeint en els nostres ecosistemes, però la responsabilitat de difondre aquests coneixements i comprometre's a donar una resposta a l'emergència climàtica no és exclusiva dels científics. Per això, busquem **col·laboracions amb científics professionals**, per tal de crear propostes que contribueixin a la **divulgació de coneixement a través de llenguatges expressius que interpel·lin al conjunt de la societat**.

Específics

1. DEIXAR DE SER EL CENTRE DE L'ESPAI PÚBLIC

1.1 Observar i documentar artísticament les **relacions entre humans i espècies vegetals que tenen lloc a l'espai públic.**

1.2 Experimentar amb **dramatúrgies en el marc de les arts de carrer** que desplacin l'antropocentrisme imperant en la creació artística.

2. AMPLIAR EL CONCEPTE DE CIUTADANIA

2.1 Cartografiar les iniciatives en marxa a Catalunya en matèria de **reconeixement d'ecosistemes com a entitats jurídiques.**

2.2 Realitzar propostes de **mediació al carrer** on dialogar amb les persones sobre l'espai públic com a espai de relació i fricció amb altres formes de vida.

3. HIBRIDAR ARTS I CIÈNCIES

3.1 Col·laborar amb les **professionals del CREAF com a institució encarregada de l'assessorament científic del projecte.**

3.2 Recollir dades empíriques recents sobre l'**impacte de l'activitat humana en els ecosistemes de Catalunya.**

CALENDARI DE LA RECERCA

1 Setembre 2022 - 5 febrer 2023

DOCUMENTACIÓ PRÈVIA

A l'estació biològica de Can Balasc (CREAF),
Serra de Collserola, Barcelona

Partim d'una col·laboració en marxa amb el CREAM, un centre de recerca públic dedicat a l'ecologia terrestre i l'anàlisi del territori. Els professionals del centre ens han obert les portes a l'hora de fer-los preguntes, consultar els seus fons documentals i acompanyar-los en el treball de camp. També disposem de l'estació biològica de Can Balasc, que podem utilitzar com a espai de treball.

6 -10 Febrer 2023

RESIDÈNCIA DE PENSAMENT

A Faberlull, Olot.

Imaginem aquesta fase com un moment dedicat a endreçar les dades obtingudes a través de la col·laboració amb el CREAM, i complementar-les amb altres fonts bibliogràfiques. És un moment de lectura, documentació i experimentació artística a través de l'escriptura i la conceptualització de propostes d'activacions i intervencions a l'espai públic.

6-10 Març 2023

RESIDÈNCIA DE TREBALL

Al Mas Nyamnyam, Mieres.

Fase dedicada a l'experimentació amb formes no antropocèntriques d'escriptura dramàtica, no només a través de la paraula sinó també a partir d'altres elements escènics. Comptem amb la col·laboració amb d'Iñaki Álvarez i Ariadna Rodríguez (Nyamnyam) per realitzar aquesta fase a Mieres, en un entorn rural idoni per explorar aquest tipus de pràctiques.

10-14 Abril 2023

RESIDÈNCIA DE TREBALL

A Firatàrrega, Tàrrega.

Imaginem aquesta fase de treball com un moment en el qual portar a terme propos-

tes experimentals de mediació amb el públic, activacions i experiències immersives a partir de textos i narratives on els humans no siguin el centre del relat.

10-14 Juliol 2023

RESIDÈNCIA INTERNACIONAL

On-line, amb artistes xilens, o de Llatinoamèrica.

Creiem rellevant establir una relació amb artistes de Llatinoamèrica, pel fet de provenir d'un territori que ha patit les conseqüències del colonialisme. Per coherència, considerem rellevant evitar el desplaçament físic en avió, sense renunciar a mantenir converses de forma virtual amb creadores com Manuela Infante, o la companyia Teatro del Sonido, amb una línia de treball que podria nodrir la nostra recerca. Igualment, estem obertes a altres propostes.

7-10 Setembre 2023

PRESENTACIÓ DELS RESULTATS

A Firatàrrega, Tàrrega.

Moment on compartir els resultats de la recerca amb el públic assistent. Imaginem formats com lectures de text, recorreguts immersius a través d'un àudio, o propostes d'interacció amb les espècies vegetals del carrer, segons els resultats obtinguts durant els processos d'experimentació.

15 Novembre 2023

ENTREGA DEL DOCUMENT FINAL DE RECERCA

BIBLIOGRAFIA

FONS DOCUMENTALS

- **Fons documental del CREAM.** El CREAM disposa d'un fons documental amb una gran varietat de publicacions en format d'articles, llibres, tesis doctorals, memòries i ponències. No només aquest fons serà consultable, sinó que disposarem de la col·laboració dels professionals del CREAM per adreçar-nos a la informació més rellevant per la recerca.

HEMEROTECA

- **Articles a revistes acadèmiques** en relació als drets del món vegetal. Per exemple:
 - Stone, Christopher D. (1972) Should trees have standing? Towards legal rights for natural objects. *Southern California Law Review* 45, 450-501. <https://iseethics.files.wordpress.com/2013/02/stone-christopher-d-should-trees-have-standing.pdf>
- **Articles periodístics de l'última dècada** (2012-2022) en relació al reconeixement jurídic d'ecosistemes en el context de català i espanyol. Per exemple:
 - Prado-Fabregat, Elvira. (2022, 10 de setembre) *Per una llei contra l'ecocidi*. Diari Ara. https://www.ara.cat/opinio/llei-l-ecocidi_129_4484968.html
- **Catàlegs d'exposicions** en les quals es fa referència explícita al reconeixement jurídic i legal d'ecosistemes. Per exemple:
 - CCCB. 2021. *Ciència fricció, vida entre espècies companyes* (12 juny - 28 nov. 2021). Comissariada per Maria Ptak.
- **Publicacions al blog de la NASA Kennedy Space Centre** (<https://blogs.nasa.gov/kennedy/>) en les que es fa referència al projecte VEGGIE, que té com a objectiu experimentar en la reproducció d'espècies vegetals en l'espai exterior.

LLIBRES D'ASSAIG

- Wilson, Edward. (2021) *Biofilia*. Errata Naturae editores.
- Margulis, Lynn. (2002) *Planeta simbiòtic*. Debate.
- Abram, David. (2000) *La magia de los sentidos*. KAIRÓS.
- Mancuso, Stefano. (2017) *El futuro es vegetal*. Galaxia Gutenberg.
- Latour, Bruno. (2015) *Face à Gaïa*. La Découverte.
- Tompkins, Peter i Bird, Christopher. (2016) *La vida secreta de las plantas*. CAPITAN SWING.
- Erice, Aina Serra. (2015) *La invención del reino vegetal*. ARIEL.
- Wulf, Andrea. (2016) *La invención de la naturaleza*. *El nuevo mundo de Alexander von Humboldt*. TAURUS.

MUSICA

- GARSON, Mort. (2019) *Mother Earth's Plantasia*. Scared Bones Records.

LLIBRES DE FICCIÓ

- Le Guin, Úrsula K. (2021) *El nom del món és bosc*. RAIG VERD. (Ficció especulativa amb una clara denúncia anticolonialista, ecologista, antimilitarista i feminista.)

PROJECTES DE CREACIÓ ESCÈNICA

- **Teatro do frio. Selva coragem.** Teatro do frio és un col·lectiu de recerca artística situat al nord de Portugal. Un dels seus darrers projectes és Selva Coragem, concebut com una bioinstal·lació *site-specific* que es construeix amb la col·laboració del veïnat del territori durant dos mesos de mediació centrats en les relacions personals amb les plantes.
- **Infante, Manuela. Estado vegetal.** Aquesta obra ens interessa en tant que dramatúrgia vegetal que desplaça l'antropocentrisme habitual en les ficcions.

METODOLOGIA DE TREBALL

DOCUMENTACIÓ

- Recull de dades empíriques sobre l'afectació dels ecosistemes a Catalunya a través de la col·laboració amb el CREAM.
- Mapeig de les iniciatives en marxa a Catalunya en matèria de reconeixement d'ecosistemes com a entitats jurídiques.
- Lectura del corpus bibliogràfic del projecte.

TREBALL DE CAMP

- Observació artística i arquitectònica a l'espai públic, parant atenció a les relacions entre humans i espècies vegetals que tenen lloc al carrer.
- Recull fotogràfic dels processos d'observació.
- Entrevistes i activacions amb ciutadanes de Tàrraga.

EXPERIMENTACIÓ

- Exploració de formes d'escriptura dramàtica no antropocèntriques.
- Creació d'una ficció legal amb unes regles de joc específiques i interacció amb públic.
- Activació de propostes immersives a partir de recorreguts a l'espai públic.

METODOLOGIA D' AUTOAVALUACIÓ

Com a forma d'autoavaluació partim de tres indicadors que es corresponen a cada un dels tres objectius generals de la recerca.

- **Primer, els textos i/o les accions generats trenquen amb una mirada antropocèntrica i situen tot allò no-humà al centre del relat?**
- **Segon, les propostes d'interacció amb públic contribueixen a ampliar el concepte de ciutadania i sensibilitzar sobre el reconeixement i respecte cap a altres formes de vida?**
- **Tercer, estem aprofitant la col·laboració amb el CREAM i incorporant el seu coneixement en les propostes experimentals?**

Ens proposem una revisió contínua com a equip durant els processos de recerca, així com una avaluació amb mirada externa al final de cada una de les fases proposades al calendari de treball, amb la supervisió dels professionals col·laboradors.

PERSONES EXPERTES QUE ACOMPANYEN LA RECERCA

Professionals del CREAM: documentació, recerca i assessorament científic.

Per tota la fase de documentació i per dubtes sobre qüestions de biologia comptem amb la col·laboració del CREAM, un centre de recerca biològica de la Universitat Autònoma de Barcelona i, més concretament, de l'equip d'Ecotons, un grup d'amants de la ciència que creuen fermament en els beneficis de la seva intersecció amb l'art.

Nyamnyam: residència i assessorament artístic.

Comptem també amb l'assessorament artístic per part de nyamnyam, col·lectiu format pels artistes Iñaki Álvarez i Ariadna Rodríguez que treballen en la cruïlla entre les arts en viu, el pensament crític, les pedagogies i la interacció social, per plantejar intervencions que se situen en cada context g-local en què treballen.

Teresa Vicente: inspiració i assessorament jurídic i ètic.

Professora de Filosofia del Dret a la Universidad de Murcia, i una de les persones clau que ha impulsat la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) per dotar de personalitat jurídica al Mar Menor. Hem conegut personalment a la Teresa, està interessada en el projecte i comptem amb ella a l'hora d'assessorar-nos sobre qüestions de dret.

Marc Villanueva: suport a la dramatúrgia.

Compartirem els processos d'experimentació amb l'escriptura dramatúrgica amb en Marc Villanueva, artista resident al Teatre Lliure junt amb Xesca Salvà durant la temporada 2021-22, en la qual van crear Understory, un projecte sobre com es relacionen els fongs, els bacteris i tot allò que conforma el sotabosc. Properament estrenaran l'obra Se'ns moren les plantes, una proposta en col·laboració amb l'Institut Botànic i el Museu de Ciències Naturals de Barcelona en el marc de la Biennial del pensament.

